

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 13. Refutantur eiusdem auctoris effugia circa Scripturæ testimonis in
fauorem scientiæ mediæ proferri solita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Deus absolute respondit, *Tradem*. Estque per se notum, & evidens alteram partem contradictionis fuisse veram, adeoque Deo notam, & potuisse ab ipso reuelari: Tradent Ceilani Dauidem si remanserit: Non tradent Ceilani Dauidem, si remanserit. Ad quod infallibiliter sciendum non sufficit nosse maiorem inclinationem causæ liberæ, quia potest contra illam agere, & se liberè determinare ad oppositum.

136. Perperam verò ad impugnationem Ruis addit ibidem, nullum esse merè possibile, quod non sit, aut possit esse, vel absolute, vel conditionatè futurum: præsertim certa aliqua conditione posita; vt, si Deus velit, aut sciat esse futurum. Enimverò Didacus Ruis non loquitur de quacunque conditione, siue antecedente rei futuritionem, siue consequente, cuiusmodi est Dei præscientia: sed de certa illa conditione, sub qua enunciatur aliquid esse futurum, & quâ posita verè dicitur esse futurum, potius quàm illius oppositum, quod posita illa conditione maneret adhuc in statu purè possibili, neque vlllo modo illius occasione futurum esset. Quo sensu manifestum est infinita merè possible, nec conditionaliter, nec absolute futura esse, vt Ruis affirmat.

137. Quartum, & vltimum quod in doctrina Molinæ reprehendit idem Auctor libri de de Ordine, est, quia, inquit, suam illam scientiam mediam duabus alijs, visionis scilicet, & simplicis intelligentiæ, facit priorem: Nam qua prioritate? Non temporis, & successione, ceterum quidquid in Deo est est æternum. Neque naturæ, & causalitatis. Cuius enim est causa? An æterniusque? An vnus tantum? Et cuius? Verum hoc quoque imponit Molinæ, cuius scripta non satis accuratè legit, neque doctrinam, quam impugnat, bene, & attentè perspexit. Nusquam enim Molinæ affirmat scientiam mediam esse priorem scientiæ simplicis intelligentiæ: sed potius sepe docet, quod nos quoque iam alibi docuimus, affirmantque alij scientiæ mediæ assertores, scientiam simplicis intelligentiæ esse priorem ex parte subiecti, & ordine necessitatis: quia est merè naturalis, & simpliciter necessaria: scientia verò mediæ de euentibus liberè futuris sub conditione, non est planè necessaria, sed potuit non esse simpliciter, æquè ac eius obiectum. Contra verò, scientiam mediam esse priorem scientiæ visionis circa idem obiectum: quia hæc minus est necessaria: supponit enim decretum Dei liberum absolutum, quod non supponit scientiæ mediæ: Quamuis enim Deus non decreuisset Petrum creare, & ponere in illis circumstantijs, verum esset, quod in illis peccaret, si poneretur. At non est verum quod peccabit, nisi Deus decreuerit ponere. Præterea iuxta eiusdem doctrinam, & aliorum assertorum scientiæ mediæ, scientiæ simplicis intelligentiæ est prior subsistendi consequenti, quàm scientiæ mediæ: & hæc,

quàm scientiæ visionis circa idem obiectum. Valet enim illatio: Nouit Deus hoc esse futurum, si hæc conditio ponetur: ergo nouit hoc esse possibile sub illa conditione. Non autem valet e contrario: nouit Deus hoc esse possibile sub illa conditione: ergo nouit hoc esse futurum, si ponatur illa conditio. Idemque est de scientiæ mediæ, respectu scientiæ visionis. Si enim Deus scit, quod si conditio talis ponatur, hoc erit futurum; non sequitur Deum scire conditionem esse ponendam, & rem esse absolute futuram. At verò si Deus scit conditionem esse ponendam, & peccatum v. g. esse absolute futurum, sequitur Deum scire; quod si talis conditio ponatur, peccatum erit; illudque scire, quamuis conditio non ponatur de facto: quia est scibile independentè ab eo, quod ponatur de facto: Deus autem scit omnem veritatem omni modo, quo est scibilis absque imperfectione, quæ hic nulla est. Tertio, si- cut scientiæ simplicis intelligentiæ est prior causalitate virtuali, quàm scientiæ visionis circa idem obiectum, quatenus cognitio possibili- tatis, & modi, quo est possibile, dirigit Dei decretum de illa ponenda: Ita quoad scientiæ mediæ dirigit decretum prædefiniens, est prior virtualiter ordine causalitatis, visione eiusdem actus prædefinito. Concludo itaque doctrinam Molinæ bonam, & solidam esse: Anonymi verò reprehensionem, leuem, & malè fundatam.

SECTIO XIII.

Resuatur eiusdem auctoris offugia circa Scri- pturæ testimonium in fauorem scientiæ mediæ, proferri solita.

138. Testimonijs Scripturæ in fauore scientiæ mediæ proferri solitis, & à nobis expensis supra sect. 5. num. 42. & sequentibus, & sect. 7. à num. 50. respondet generaliter Auctor libri de Ordine, cap. 22. num. 2. & 3. & fusiùs toto fere cap. 27. Primum aliam esse rationem scientiæ diuinæ, aliam reuelationis diuinæ. Vnde sicut ex eo quod in Scripturæ continetur multa enunciationes absolute, & vlti discursus; non propterea lectæ in futurum in Deo esse scientiam enunciativam, & discursivam: Ita ex eo quod in eadem Scripturæ habeantur propositiones, & reuelationes conditionatæ, non bene colligitur in Deo esse scientiam mediam, & conditionatam: Kœr omnes nostras, & absolutas, & hypotheticas enunciationes, quæque illis à nobis significantur, quidæ falsi, aut veri, aut probabilis habeant, perfectissime norit. Secundo respondet Deum certo, & infallibiliter nosse omnia, quæ futura conditionata dicuntur: non tamen ea cognoscere vllâ scientiâ mediâ, & conditio-

natâ : sed solùm absolutâ : vel visionis, si fundaliquando futura : vel simplicis intelligentiâ, si nunquam sunt futura : hæc enim sunt purè possibilis : cùmque à Deo dicuntur futura, Deus aliud quàm eorum futurationem significare vult : nempe vel quòd aliqua sint causæ inclinantes, & dispositæ ad ea producenda (quod tamen non illa extrahit extra statum possibilitatis) vel quòd periculum sit ne eueniant. Quo pacto Deus prædicens absolutè, vel hypotheticè malum aliquod futurum ; quod futurum non est : Dominatur tantùm, vel admonet periculi, ad illud euitandum : vel etiam vitur modo loquendi hypothetico, ad obviandum tantùm, & exprobandum ; non autem ad asserendum futurum esse id, quòd tanquam futuro loquitur hypotheticè.

139 Sed contra primam euasione, dico Deum, qui nec falli potest, nec fallere, nihil reuelare in Scriptura, quod non cognoscatur certò, & infallibiliter esse prout reuelat : neque enim suam reuentionem exponit periculo falsitatis. Ergo ex eo quòd reuelat sepius in Scriptura futura conditionata, bene colligimus Deum certò, & infallibiliter illa cognoscere : ac proinde habere scientiam conditionatam : quòd nomine nihil aliud intelligimus, quàm Deum cognoscere euidenter quid futurum esset, si talis conditio poneretur : Neque enim volumus Deum ea cognoscere multis, & distinctis actibus, sicut reuelat in Scriptura multis, & distinctis vocibus : & conceptus suos conneçtere, sicut voces conneçit. Neque etiam volumus esse in Deo imperfectiones alias, si quæ aliæ sunt in modo nostro cognoscendi futura conditionata : sed dicimus Deum actu simplicissimo, & modo perfectissimo attingere veritatem, quam nos hypotheticè enunciamus, & quam ipse in Scriptura per hypotheticam propositionem de futuro sub conditione reuelat. Quòd si conceditur Aduersarius, ut videtur, cum addit Deum nosse perfectissimè omnes nostras propositiones, tam absolutas, quàm hypotheticas, quidue per illas à nobis significetur, & quid veri, vel falsi contingant : fatetur volens, nolens, vi veritatis manifesta compulsi, quidquid intendunt auctores, quos impugnât.

140 Contra secundam, dico futura conditionata, ut tãdã, id est, prout forent, si conditio poneretur, non cognosci scientiâ absolutâ visionis : quia ut sic, non sunt absolutè futura, & non erunt reipsa si conditio non poneretur : at scientiâ absolutâ visionis non est nisi de rebus aliquando actu existentibus, ut talibus. Neque etiam cognoscuntur scientiâ simplicis intelligentiâ strictè sumptâ, prout versatur tantùm circa creaturas, ut purè possibilis : quia futura conditionata, ut tãdã, quamuis reipsa non existant, de factò conditionis, non sunt purè possibilis, id est, non tantùm possunt esse, posita illa conditione, sed essent de factò, si poneretur.

Et non esset illorum oppositum, quamuis sit æquè possibile. Habent ergo supra possibilitatem, ipsis communem cum eorum opposito, quòd forent reipsa, si conditio poneretur ; & non foret illorum oppositum : eò quòd causa libera, & potens ad verum liber, occasione illius conditionis ad illa se determinaret potius, quàm ad illorum oppositum. Ex quo etiam fit, ut scientiâ de conditionatis liberè futuris, quàm talibus, non sit Deo simpliciter necessaria, ut est scientiâ de purè possibilibus, quàm talibus : quia sicut tale conditionatum posset non esse futurum, posita licet conditione : ita potuit non sciri esse futurum : Deus enim non sciret illud futurum esse sub tali conditione, si futurum non esset. Quare si Deus cognoscit certò & infallibiliter omnia quæ futura conditionata dicuntur, ut fatetur Aduersarius, etiam ut conditionatè futura sunt, id est, prout forent reipsa si conditio poneretur (sic enim vera, & cognoscibilia sunt, ac proinde Deo perfectè nota) agnoscenda est in Deo scientiâ media inter scientiam absolutam visionis, & scientiam simplicis intelligentiâ strictè sumptam, quàm cognoscantur non ut absolute existant, neque etiam ut merè possibilis : sed ut forent, aut erunt si ponatur conditio. Quod verò addit, Deum quando reuelat hæc esse futura, significare aliud quàm ipsorum futurationem, partim supra refutatum est, partim amplius iam refutabitur respondendo aliis eius effugiis, in quibus eadem repetit.

141 Tertio enim respondere sigillatim ad eorum citatum ex Matth. 11. *Ubi Corozain, & Bethsaida, quia si in Tyro, & Sidone, &c. Sermonem ibi esse de conditionatis non futuris, sed præteritis, & Christum illo loquendi modo, inter homines satis vitato, aliud nihil voluisse, quàm Iudeorum in credendo cordis duritiem, & in infidelitate obstinationem increpare per comparisonem ad Tyrios, & Sidonios, ethnicos homines, dicendo eos ad fidem suscipiendam, & penitentiam agendam longè melius esse dispositos, quàm Iudeos : idque satis fuisse ad scopum, & intentionem Christi, ut patet ex verbis illis præcedentibus, Tunc cepit exprobrare ciuitatibus, in quibus facta sunt plurimæ virtutes eius, quia non egressæ penitentiam. Addit in Christo homine, scientiâ suâ, siue infusâ, siue acquisitâ, & experimentali, utente, conditionalem scientiam potuisse esse, & in eius mente, Tyriorum in cilicio, & cinere penitentiam præteritam, aut futuram, cuius eius miraculis apud eos factis moralem & probabilem habuisse connexionem : fuisseque illi valde probabile Tyrios, & Sidonios, si non omnes, saltem plurimos, visis suis miraculis, ad fidem & penitentiam conuersum iri. At non propterea sequitur talent scientiam in Deo fuisse. Item, inquit, respondent alij, (quod ipse non improbat) Christum Tyrum, & Sidonem opposuit Corozain, & Bethsaidæ, vicinas, & maxime notas ciuitates, illaque*

141 Expeditur locut, sicut Tyro & Sidone, &c.

VINTINO
STUS
VI
VI

Gentiles, idololatrias, avaritia, & lucris deditas, deliciis, omnique improbitatum, & voluptatum genere corruptissimas, & nihilominus misericordis, si apud eas facta fuissent, olim, id est, citò, & quamprimum convertendas, per exaggerationem dixisse, ac vehementiorem increpationem, & exprobrationem inculpabilitatis Iudæorum. Perinde ac cum amico rem aliquam, aut officium nobis postulanti bus elegantè exprobrando dicimus: Si hoc ab alienissimo & inimico petissem, statim concessissem. Proindeque Christum nihil minus, quàm de Tyrionum, & Sidoniorum conversione, & penitentia, præsertim scientiã conditionatã cognitis, cogitasse, aut Iudæos admonere voluisse.

142 Verum ad hæc trita, & ab aliis iam sæpius proposita effugia, iam alibi dixi. Primò, parem esse rationem de conditionatis præteritis, ac de futuris: & ea, quæ respectu temporis præsentis dicuntur præterita, fuisse futura respectu æternitatis, & temporis antecedentis. Parem, inquam, esse rationem quòd Deus sciat, quid futurum olim fuisset sub conditione aliqua non posita, & quid futurum esset in posterum, si conditio aliqua poneretur, quæ non ponetur. Secundò, Christum verba supra relata, ut & alia omnia, quæ in Scriptura continentur, esse, quæ ad fieri potest, accipienda in sensu proprio, & literali, ut sonant. At Christus non ait solum Tyrionum, & Sidoniorum esse longe melius ad fidem suscipiendam, & ad penitentiam agenda[m] dispositos: sed simpliciter affirmat, quòd penitentiam agissent, si facta fuissent in illis virtutes, quas alibi fecerat. Tertio, exprobrationem Christi, non gravem, postulare, ut Christus certus esset futuram fuisse penitentiam Tyrionum, & Sidoniorum, sub tali conditione. Nam comparatio illa cum Tyrionum, & Sidoniorum, fundata solum in exaggeratione, aut mera probabilitate, reprehensionem leuem & Christo indignam redderet. Quarto, Christum, etiam ut hominem, non opinari, nec affectu probabilitate dimittere, sed formidine oppositi, & periculo falsitatis: sed certissime scire quidquid novit eiusque intellectum non minus esse incapacem falsitatis, quàm voluntatem malitiæ moralis. Quare si ut homo, novit conversionem Tyrionum, & Sidoniorum futuram fuisse, visis eius miraculis, novit certò, & infallibiliter. Et si novit ut homo, novit etiam ut Deus multò magis: non opinatiõe tantum, quia Deus non opinatur, sed evidenter, certissime & planè infallibiliter, sicut novit cætera omnia. Quintò, eos etiam homines, qui prudenter & rationabiliter utuntur in reprehendendo, tali exaggeratione, qualem in verbis Christi esse præcedit Aque sarius: præsertim verò acriter & secerè increpando, & exprobrando; debere saltem opinari esse, aut fore illum, quod asserunt: fore v. g. ut si ab alieno, & inimico peterent, quòd negatur illis ab amico, statim ille concederet. Ergo Chri-

stus, prudenter sine dubio exprobrans, præsupponebat Tyrionum, & Sidonios fuisse convertendos, si vidissent miracula à se facta. Præsupponebat, inquam, non opinatiõe solum, quia Christus non opinatur, sicut neque credit: multòque magis illum dedecet opinari, quàm fides, quæ tamen, omnium confensu, ab illo remouenda est: sed ex certa & evidenti notitia, ab obscuritate, & incertitudine, periculoque falsitatis longè remota.

Ad alterum locum qui à multis in favorem scientiæ mediæ citatur ex 4. Reg. 13. Si percussisses iaculo terram quinq[ue], aut sexies, &c. Respondet idem Aucto[r] num. 5. cap. 28. hunc etiam habere conditionem de præterito, non de futuro: Et verè quidem in Propheta fuisse scientiam, & veritatem conditionalem: non autem in Deo. Cùm enim Deus Elifæo in genere revelasset quòd toties Ios Syriam vastaret, quoties terram iaculo percuteret: ex hac revelatione absoluta, & integram perditionem Syriæ, si Ios quinq[ue], sexies, aut septies terram iaculo ferisset. Propheta conditionatè probabiliter, & rectè intulit. Vel hoc loquens, non significare tantum voluit, dupliciter sibi, quòd Ios à ferienda terra iaculo tam citò desisset. Nam ibi legitur, quòd propterea iratus in eum fuerit. A que ut Propheta hæc conditionata à Deo immediatè revelata fuerit, non propterea Deus habuit ullam scientiam illatam, & conditionalem: Cùm scientiã visionis trinitam tantum futuram, & terræ percussio[n]em, & Syriæ vastationem: Quintam videlicet, sextam, aut septimam nunquam fore, scientiã simplicis intelligentiæ cognosceret.

144 Sed contra: primò, cùm ait locum illum habere conditionem de præterito, vel intelligit tempus ponenda conditionis iam fuisse præteritum, cum Propheta hæc diceret. Et hoc quidem verum est, ut patet ex illis verbis: Si percussisses: tamen revelatio facta Elifæo, antequam Ios terram percuteret, erat de conditione futura, quòd scilicet, si percuteret Ios terram iaculo quinq[ue], aut sexies, aut septies, percuteret Syriam usque ad consummationem. Et scientia Dei, quæ ab æterno est, præcessit tempus, quo ponenda erat conditio. Quare illa observatio Aduersarij, hoc sensu intellecta, nihil facit ad rem: Vel si intelligit locum illum habere conditionem de eventu præterito, non autem de futuro sub conditione. Et hoc est manifestè falsum: nam eventus, qui à Propheta prædicebatur, erat futurus sub conditione, etiam respectu temporis illius, quòd à Propheta verba illa pronuntiabantur: adhuc enim futurum erat, quòd Ios Syriam funditus perderet, si terram sæpius percussisset: multòque magis erat futurum respectu æternæ præscientiæ Dei revelantis. Quare locus ille Scripturæ habet conditionem de eventu futuro, non autem de præterito: & observatio Anonymi hoc sensu intellecta est falsa: & inutilis ad infringendum robur argumenti.

illo desumpti in fauorem scientiæ futuro-
rum sub conditione.

Secundo, si Elifæus vi illius generalis res-
uelationis sibi à Deo factæ, quod toties Ioas
Syriam vastaret, quoties terram iaculo per-
cuteret, habuit scientiam conditionalem,
quod si sapius percussisset terram; magis, &
tandem funditus Syriam perdidisset: multò
magis id Deus cognouit vi sui decreti ante-
cedentis, & efficacis, quo statuerat vt toties
Ioas Syriam vastaret, quoties terram iaculo
percuteret. Est enim euidenter verum, & co-
gnoscibile, quòd posito tali decreto Dei, sa-
pius Ioas Syriam vastasset, si terram sapius
percussisset. Deus autem, cuius intelligentia
est infinita, & perfectissima, cognoscit om-
nem veritatem vi cuiusunque mediij, per
quod potest euidenter cognosci, vt dicemus
disp. 10. sect. 1. Falsum ergo est quod ait Ad-
uersarius, verè quidem in Propheta fuisse
scientiam & veritatem illam conditiona-
lem, non autem in Deo.

145 Tertio, dicere quòd Elifæus probabiliter
tantum cognouerit fore, vt sapius Ioas Sy-
riam vastaret, si terram sapius percussisset,
incongruum est. Cum enim manifestè id
sequeretur ex generali reuelatione sibi à
Deo facta: non potuit de eo dubitare, nisi
dubitaret de reuelatione. Quare tam cer-
tum, & indubitatum hoc illi fuit, quàm erat
certa reuelatio diuina. Quàmque tam abso-
lute affirmet id, quod prædicit futurum fuisse,
si Ioas sapius percussisset; non est existi-
mandum id probabiliter tantum dicere. Al-
ioqui pari licentiæ possent cæteræ Prophe-
tarum prædictiones eludi, affirmando proba-
biliter tantum ab illis dici, quæ futura præ-
dicunt, ex illatione, vel coniectura, & sensu
proprio, tantum probabilis: non autem ex
certa, & infallibili inspiratione, & reuelatio-
ne Spiritus sancti. Quod est falsum, & con-
tra sensum omnium Patrum, & Theologo-
rum, qui ex illis prædictionibus sumunt cer-
tum argumentum diuinitatis Scripturæ, &
Christianæ Religionis. Quarto, Elifæus non
quomodocunque significauit sibi displicere,
quòd Ioas à ferienda iaculo terra tam cito
desisset: sed absolute eodem spiritu Prophe-
tico, quo præceperat illi vt terram percu-
teret, affirmauit. *Si percussisses terram quinquies,
aut sexies, aut septies, percussisses Syriam usque
ad consummationem: Nunc autem tri, & vic-
ibus percussisti eam.* Quod postremum de trina
percussione Syriæ non probabiliter tantum
asseruit, sed certissimum habuit, sicut & in-
fallibiliter enunciat. Neque potest Aduersarium
de eo dubitare, cum Scriptura id asserat ibi-
dem paulò post. Ergo & illud aliud eadem
certitudine, eodemque spiritu Prophetico
affirmauit. De utroque enim simili modo lo-
quitur. Nec potest nisi temerè, & voluntarie
dici priorem partem prædictionis probabi-
liter tantum, & coniecturaliter humano spi-
ritu; posteriorem verò, certò, & Propheti-
co spiritu enunciari. Quintò, si Deus reuela-
uit Elifæo hæc veritatem conditionatam;

Deus manifestè habuit illius scientiam, id
est, nouit euidenter fore, vt Ioas sapius va-
staret Syriam, si terram iaculo sapius percu-
teret, quàm reipsa percussisset non inferendo
probabiliter, aut discurrendo formaliter, sed
simplici intuitu veritatem illam conditiona-
lem perfectissimè attingendo. Nec obstat
quòd per scientiam visionis sciret trinam
fore percussione[m] terræ, & Syriæ: & per
scientiam simplicis intelligentiæ, latè sum-
ptæ, sciret quintam, aut sextam, aut sep-
timum percussione[m] nunquam fore abso-
lutè. Nam præter hæc duas veritates, Ioas ter
percussit terram & Syriam. Et, Ioas non percu-
ssit terram neque Syriam quinquies, sexies
aut septies: datur hæc tertia: Ioas percussit
Syriam quinquies, aut sexies, aut septies usque
ad consummationem, si terram iaculo per-
cussisset quinquies, aut sexies, aut septies. Et
hæc est quam dicimus esse obiectum scientiæ
conditionatæ.

Ad aliud Scripturæ testimonium desum-
ptum ex 1. Reg. 23. *Si tradet me viri Ceila, &c.*
respondet Anonymus num. 6. eiusdem capi-
tis 28. Deum responsione data Davidi signi-
ficare noluisse Saulem reuera venturum: ne-
que item quòd Ceila eum traderent, aut
haberent actu voluntatem ipsum tradendi
Saül: sed solum voluisse eum admonere pe-
riculo, in quo erat, & tali admonitione ef-
ficere vt inde recederet, quod prudenter fe-
cit. Itaque illa verba, *Veniet, Tradent,* aliud
nihil significat, quàm conseruatis loci, tem-
poris, & personarum tam Saülis, quàm Cei-
litarum animi dispositionibus, esse factu[m] fa-
cillimum vt Saül veniret, eique traderetur à
Ceilitis: ideoque cum in magno esset vitæ
periculo, salutis suæ quamprimum fugâ con-
sulendum.

Verum non possum non mirari tantam fa-
cilitatem recedendi à proprietate verborum
Scripturæ, non alia de causa, quàm ad tuen-
dam quomodocunque opinionem anticipa-
tam? Nam Deus absolute respondet Dau-
idi, *Veniet, Tradent.* Hæc autem non signifi-
cant periculum dumtaxat, sed euentum, si
propriè, & simpliciter sumantur vt sonant.
Debent verò sumi propriè, quoad fieri po-
test. Et nulla est ratio accipiendi in sensum
improprum: sed potius magna est ratio pro-
prietatem retinendi. Primum, quia David
Deum non interrogabat, essetne periculum;
vtrum veniret Saül; & Ceilitæ essent ipsum
tradituri Saülis venienti? quod periculum
poterat David facile videre, & facilius pote-
rat verbis propriis exprimere dicendo, *Do-
mine Deus estne periculum, &c.* Sed interro-
gabat de euentu futuro, id est, de eo, quod
reipsa futurum erat, si Ceila remaneret. *Do-
mine Deus Israël (inquit) audiuit famam seruus
tuus, quòd disponat Saül venire in Ceilam, vt
eueriat urbem propter me? si tradent me viri
Ceila in manus eius? Et ait Dominus: Descendet;
Dixitque David: si tradent me viri Ceila, &
vros, qui mecum sunt in manus Saülis? & di-
xit Dominus, Tradent.* Itaque David non in-

146
Poderatur
locus. Si
tradent me
viri Ceila,
&c.

VINTINO
STUS
VI

terrogabat Deum de periculo dumtaxat, quod per se euidens erat: neque de presenti affectu Saulis & Ceilanorum, de quo satis aliunde sufficiens, & iusta ratio timendi supererat, sed de euentu futuro: Si descendet Saul? Si tradent me viri Ceila in manus eius? Deus autem sine dubio ad mentem illius respondit. Ergo respondit de euentu, non de periculo dumtaxat, vel de presenti affectu Saulis, & Ceilanorum. Secundò, quia alterutrum, distinctè & determinatè futurum erat, & verum: quòd nimirum vel Saul descenderet in Ceilam, à David ibi remansisset; vel non descenderet: quòdque Ceilitæ essent eum tradituri Sauli, vel non essent tradituri. Ergo Deus nouerat id quod determinatè futurum, & verum erat. Ergo nouerat non solum periculum, aut præsentem affectum Saulis, & Ceilitarum: sed etiam euentum, verè; & determinatè futurum: Ergo poterat illum Davidi reuelare. Atqui si uidebat reuelare, quibusnam aliis uerbis magis propriis, & significantibus uti poterat, quam quibus reipsa usus est, absolutè, & sine ulla modificatione affirmando, *Descendet, Tradent*? Unde igitur habet Aduersarius, nisi ex malè anticipata opiniose, cui aduersus hæc Dei responsio propriè sumpta, quòd licet Deus responderit, *Descendet*; noluerit tamen significare Saulem descensurum, sed dumtaxat esse periculum descensus; & quamuis responderit, *Tradent*: noluisse significare tradituros: sed tantum esse periculum, quòd traderent? Adde quòd Sancti Patres, à quorum communi consensu in Scripturæ interpretatione recedere prohibet Tridentinum Sess. 4. in Decreto 2. uerba illa sensu proprio intelligunt: ut Hieronymus in eundem locum 1. Reg. 23. cuius uerba retulimus supra num. 42. uoluit illum expendimus.

147
Expenduntur uerba, *Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius*, respondet Auctor citat. ibidem in eo Scripturæ loco significari acceleratam iusto mortem; uixque breuitatem, magnum illi à Deo fuisse beneficium: Et iustos non sine iustitiæ amittendæ periculo in hoc mundo uersari; nosque hanc cognitionem, & enunciationem conditionalem, ut bonam, & moraliter certam posse formare, futurum esse ut iustus aliquis, si diu uiuat non perseueret in iustitia, propter probabilem; & moraliter certam connexionem deceptionis, & mutationis mentis de bono in malum, cum diuturnitate uitæ in tot, tantisque periculis, & peccandi occasionibus. Tantum uerò abesse, ut particula, *Ne*, uelam arguat in Deo scientiam conditionatam mutationis, & deceptionis iusti, conditionatè futuræ: ut potius declaret eius rationem ex hac uita in uentura, causam fuisse, cur acti futura non esset illa mutatio mentis, & deceptio animæ: ideoque à Deo cognita tantum scientiâ simplicis intelligentiæ, ut non futura.

Sed contrà: Primò, particula illa, *Ne malitia mutaret* &c. coniuncta cum præcedenti, *Raptus est*, & propriè intellecta, significat manifestè euentum mutationis, & deceptionis animæ, fuisse tantum sub conditione futurum; si nimirum raptus non fuisset. Secundò, significat etiam euentum illum fuisse à Deo prædictum sub conditione: quandoquidem ideo Deus rapuit iustum illum in iuuentute, quia præuidebat fore, ut si non raperetur, malitia mutaret intellectum eius, & fictio deciperet animam illius. Tertio, non tantum est periculum moraliter certum, ne iusti murentur, & cadant in tot peccandi occasionibus, si diu uiuant; uerum etiam determinatè futurum est ut cadant, si diutius uixerint? Et hoc quia, uerum est, & cognoscibile, certò & infallibiliter à Deo cognoscitur. Potestque Deus eius cognitione moueri, ut iusto mortem acceleret, quando præuidebat fore ut cadat. Verba autem Scripturæ relata, sumpta propriè, ut sonant, significant Deum de facto ita se gessisse cum iusto, de quo ibi loquitur, affirmando absolutè fuisse illum in iuuentute raptum, & ne malitia mutaret intellectum eius. Atqui tum illa, tum cætera omnia Scripturæ uerba, debent sumi in proprio sensu quoad fieri potest, ut docent omnes Catholici cum D. August. lib. 3. de Doctr. Christ. cap. 10. & fatetur Aduersarius paulò post, numero 9. postquam inuoluntè præmissis, & probare conatus est, id de quo nemo dubitat, non posse omnia Scripturæ uerba in sensu proprio, & literaliter accipi, neque illam à Spiritu sancto semper intendi.

Quod uerò ait uerba iam relata in proprio, & literaliter sensu accipi non posse: quia fieri nequit, ut sic accipiantur ea Scripturæ uerba, quibus dicuntur futura aliqua, quæ nec sunt, nec fuerunt, aut erunt unquam; parum consideratè dictum est. Est enim euidens fieri posse, ut propriè accipiantur uerba Scripturæ, quibus uerè significatur aliquid futurum esse sub conditione, quod non est futurum absolutè de defectu conditionis. Est autem uerum, & facile intellectu quòd ex gr. Petrus iustus caderet in peccatum mortale, si Deus patiat eum diutius uiuere: & quod Petrus non caderet reipsa, quia Deus casum præuenit, mortem illi accelerando. Similiter uerum erat, quod Saul uenisset Ceilam si David ibi remansisset; & quod reipsa non uenit, quia David non remansit. Quod Tyrij, & Sidonij penitentiam egressis, si Christus illis prædicasset; & quod non egerint reipsa, quia Christus non prædicauit. Et sic de cæteris. Quare apertè factum est Scripturæ uerba supra relata & expensa, non posse in proprio sensu accipi: simulque manifestum est non ideo non accipi ab Anonymo in proprio sensu, quia per se non possunt, sed quia eius opinioni anticipatè aduersantur.